

Kvener og pakkiser

Ole Kristian Jørgensen 2011

Etterkommer av finske innvandrere

Kven var i likhet med pakkis et skjellsord, eller klengenavn, som ble brukt på finlendere som innvandret til Norge. Pakistanere ble kalt for pakkis, men til forskjell fra finlenderne er det ennå ingen som har forsøkt å plassere pakkisene i en egen etnisk gruppe med egent språk.

Andre og tredje generasjon etter nordmenn som innvandret til USA kan være vanskelig for oss å forstå når de snakker norsk, og det gjelder sikkert også for et stort antall etterkommere av innvandrere fra andre land fordi språket ikke har utviklet seg.

Fra og med folketellingen i 1946 ble begrepet kven slettet, men i 1999 ratifiserte Norge Europarådets konvensjon om vern av minoriteter, og begrepet kven ble atter tatt i bruk. Etter 53 år var finske innvandrere igjen blitt kvener og i tillegg gitt status og vern som nasjonal minoritet.

Hadde for eksempel amerikanerne valgt samme modell som Norge ville de hatt et stort antall minoritetsgrupper.

Når norske myndigheter ga etterkommere av finske innvandre status som minoritetsgruppe kan det ha sammenheng med at sentrale myndigheter ikke hadde nok kunnskaper til å gå mot sakkyndighetene i nord, bl a. universitetet i Tromsø, som ikke hadde noe å tjene på at det gammelfinske språket "bare" skulle være å regne som foreldet finsk.

En tid var det en viss forvirring mellom begrepet finn, som samene også ble kalt på den tiden og innvandrerne fra Finland. Det offentlige hadde behov for å holde disse gruppene fra hverandre, og det å kalle de finske innvandrerne for kvener passet ypperlig, særlig for pressen. Mange finske innvandre tok det som en fornærmelse å bli kalt kven, og det oppsto mange konflikter i forbindelse med dette.

Kvenene var imidlertid en finsk folkegruppe som også ble kalt *kainulaiset* og de var bosett i den nordøstlige delen av Finnland. Kvenene var forløpere til *birkarlne*, en folkegruppe som ut på 13-og 1400-tallet styrte handelen på Nordkalotten. Birkarlene, som kom fra Karelen, bygde opp en sterk handelsorganisasjon som på mange måter kan sammenlignes med Hanseatene, men i stedet for fisk var det pelsverk som var deres spesialitet. Birkarlene var organisert i store handelskompanier som hadde kontroll over hver sin "lappmark". Nord-Norge var en del av Torne Lappmark, som strakk seg fra Tysfjord til Varanger.

Det kvenske samfunnet i Finnland bryter sammen alt i høymiddelalderen som følge av karelernes ekspansjon. Begrepet kven er så pass diffust at mange mener at kven kan, i liket med birkarlene, være navnet på en bestemt yrkesgruppe og ikke en etnisk folkegruppe. Hvor

langt kvenene var kommet i sin utvikling av Torne Lappmark vet en ikke, men at de har vært i Norge er ganske sikkert, fordi de har fått en fjord kalt opp etter seg.

Forskeren Teemu Ryymin slår fast i sin doktoravhandling at det ikke finnes noen direkte forbindelse mellom middelalderens kvener og 1700-1800-tallets finske innvandrere til Norge, og dette er senere innrømt av sentrale kvenforkjempere.

Noen har sikkert interesse av å holde liv kvenbegrepet, men det har ingen relevans i forhold til de finske innvandrerne til Norge, **og de er ikke en etnisk minoritetsgruppe.**